

1798 174
ANALECTA HISTORICA
AD
MEDICINAM EBRAEORVM.

Inslav Ranku,
2. 11. 1890.
V T,
CONSENSV FACVLTATIS MEDICAE
HALENSIS,
GRADVM DOCTORIS MEDICI
LEGITIME ACQVIRAT,
PRAESIDE

CVRTIO SPRENGELIO,

MEDICINAE DOCTORE,
PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO
MEDICINAE ET BOTANICES;
ADSESSORE FACVLTATIS MEDICAE;
PRAEFECTO HORTI BOTANICI ACADEMICI;
DIRECTORE SOCIETATIS SYDENHAMIANAE;
ACADEMIAE IMPERIALIS NATVRAE
CVRIOSORVM, ET SOCIETATIS
NATVRAE CVRIOSORVM HALENSIS SODALI;
SOCIETATIS MEDICORVM ET CHIRVRGORVM
HELVETICAE
MEMBRO HONORIS CAVSSA NOMINATO;
SOCIETATI SCIENTIARVM GÜTTINGENSI
LITERARVM COMMERCIO CONIVNCTO,

DIE XIX. NOV. MDCCXCVIII.

DEFENDET

MEYERVS LEVIN,
ANHALTINVS.

HALAE,
FORMIS IO. CHRIST. HENDELII.

VIRIS

PERILLVSTRI BV S, ILLVSTRI BV S,
EXCELLENTISSIMIS ET EXPERIENTISSIMIS,
FACVLTATIS INCLYTAE MEDICAE,
QVAE HALIS SAXONVM FLORET,
DECANO SPECTATISSIMO,
SENIORI VENERANDO,
CETERISQVE MEMBRIS ET ADSESSORIBVS
AMPLISSIMIS CELEBERRIMISQVE,
PRAECEPTORIBVS ET FAVTORIBVS,
FAMA, DOCTRINA, ERVDITIONE,
VIRTVTE
CLARISSIMIS,
QVOVIS MERITORVM IN ME GENERE
ET BENEFICIORVM MVLTI TVDINE
INSIGNIBVS,
PIETATIS, GRATITVDINIS, VENERATIONIS
CAVSSA,

VOTVM VVLT HOCCE SPECIMEN

MEYERVS LEVIN.

VITIS
 HIERONYMI, HILFRIED
 PROGRESSUS ET PERFECTIONES
 FACULTATIS MEDICAE
 QUAE BAII SAXONIAE SITET
 DECANO SPECIATISSIMO
 SENIORI VENERANDO,
 CETERISQUE MEMBRIS ET ADESSORIBUS
 AMPLISSIMIS CELEBRISSIMIS
 PRAECEPTORIBUS ET PATRONIS
 HUIUS DOCTRINA ERUDITIONE
 VIRTUTE
 CLARISSIMIS
 QUORUM MENTORUM IN ME GENERE
 ET BENEFICIORUM MULTITUDINE
 INGENUUS
 GRATIAS AGITANDIS VENERATIONIS
 CAUSA
 VOTUM VULT HOCCE SUPPLICARE
 MEYERVS LEVIN

§. 1.
 §. 2.
 §. 3.
 §. 5.
 §. 6.
 §. 7.
 §. 8.
 §. 9.
 §. 10.
 §. 11.
 §. 12.
 §. 13.
 §. 14.

CONSPECTVS.

- §. 1. Iudaeorum medicina variarum sectarum medicarum mater, e. g. Neoplatonicae et Paracelsicae.
- §. 2. Nec ipsa a gente ipsa inventa, sed ab alijs populis hausta.
- §. 3. 4. Medicina patriarcharum.
- §. 5. Aegyptiacae scientiae traductio in populum Israël.
- §. 6. Mosis doctrina.
- §. 7. Ad Dei iracundiam referuntur morbi. Deus solus medicus.
- §. 8. Vestigia Aegyptiacae medicinae traductae.
- §. 9. Levitica tribus sibi arrogat artem medicam.
- §. 10. Salomonis scientia.
- §. 11. Vates medici.
- §. 12. Exilium Babylonicum.
- §. 13. Zoroastricae philosophiae traductio in Ebraeos.
- §. 14 — 16. Ortus et informatio eius doctrinae.

A

§. 17.

- §. 17. Progressus.
- §. 18—20. Adfinitas, quae Zoroastris et Indorum
pristinam religionem intercedit.
- §. 21—23. Vestigia dogmatum, a Zoroastris ad-
fectis funtorum, in scriptis Ebraeorum.
- §. 24. Alexandrinae scholae disciplinam et senten-
tias adoptant Ebraei.
- §. 25. Trihaeresium Ebraeorum; tertia secta, Es-
saeorum, medica.
- §. 26—30. De Essaeis et Therapeutis.
- §. 31. Essaeorum dogmatum et Christianismi adfi-
nitas.
- §. 32. Kabbalae ortus et cum medicina connubium.
- §. 33—36. Talmudum origo, et doctrina medica
in iis inventa.
- §. 37. Academiarum judaicarum ad Euphratem
ratis.
- §. 38. Artis medicae indoles, quam professi sint
academiarum earum doctores.
- §. 39. Transitus scientiae ex iis academiis ad Arabes.

ANALECTA HISTORICA

A D

MEDICINAM EBRAEORVM.

---

§. I.

Gens Ebraeorum sola et in toto orbe praeter ceteras mira, per saeculorum millia legibus, moribus, disciplinis, cultu denique fere aeterna, tot insignium vicissitudinum, quas ars nostra subiit, occasionem praebuit, atque tanta sapientiae adfectione iampridem scientiam plus quam humanam ostentavit, ut, qualis ab omni aevo fuerit et doctrina et ars medica eius gentis, ratione duce ex genuinis historiae fontibus sedulo inquirendum esse omnino videatur. Operae enim pretium esse facturum esse arbitror, si origines dogmatum medicorum, quae Iudaeorum opera

A 2

in

in disciplinam nostram saepius irrepperunt, circumspectius illustravero, quum alioquin probe diiudicari nequeant, nisi primus eorum ortus variaequae mutationes dilucide expositae fuerint. Tum Neoplatonicae, tum Paracelsicae sectae primordia in Iudaismi commentis quaerenda esse, Cl. Praeses uberius iam evicit.

SPRENGELS Gesch. der Arzneyk. Th. II.
S. 147. Th. III. S. 260. f.

§. 2.

Fatum fere huic populo fuit, ut ab aliis accepta dogmata et artificia facillime in suos usus converterere ac quasi propria sibi reddere didicerit. Neque id penitus impediri potuit repetitis illis vetitis, ne barbarorum cultum populus Israël imitaretur 1): neque imprecationibus horrendis sacerdotum, ne quis Graecorum dogmata addisceret 2). Ea autem ab omni aevo ubique ita acceperunt, ut suis peculiaribus adiungerent ac admisce-

1) Levit. XXVI. 1. etc.

2) Tract. Talmud. Bava Kama, fol. 82. col. 2.
ארור אדם שלמד בגו חכמת יוונים:

rent, penitusque nonnunquam immutarent peregrinorum populorum doctrinas et artes. Optandum praeterea esset, ut nonnisi bona ac vera accepissent dogmata, neque ea, quae, dum vim imaginandi excitant, errores plurimos gignunt.

§. 3.

Palans primitus familia Abrahami, antequam fame coacti Iacobi filii Aegyptum adirent, veri Dei tanquam patris familias cultum, ex Ur-Chafchdim (Arachofia, provincia inter Persiam et Indiam, quae ab oriente Candaharam contingit, septentrionali sui parte Bactrianae contermina) ³⁾ trans Tigrim in Canaaniticam regionem secum duxit. In India enim a remotissima inde antiquitate unius Dei cultus per Brahmanos, seu epoptas, propagatus, ab Abrahamo forte divulgatus, ipsum coëgit, ut occidentem peteret: id quod genuinis Indorum documentis eodem

3) GATTERERS synchronist. Universal-Histor. S. 81. — WAHLS Beschreib. von Persien, S 574.

dem fere modo docetur, ac nostrae gentis sacris scriptis 4).

§. 4.

Quodsi tribus Noachidarum, Bactriam et occidentales ab Indo amne regiones habitans, maxime vero familia Arfachs Chad, e qua Abrahamus genitus fuit, unicum Deum, tanquam patrem familias coleret, nihil mirum est, si pater ille divinus humana forma Abrahamo appareret, cumque ipso ita loqueretur, ac si ipse, prae aliis, familiam sibi carissimam elegisset; nihil mirum, si, quaecunque acciderent, sive bona sive mala, ad unicum Deum, velut patrem familias, vel propitium, vel praevaricationibus offensum, referrentur. Hinc itaque quaevis domicillii mutatio, quivis morbus, quodvis bellum, tanquam a Deo, patre tribus sibi carissimae, praecepta, immissa considerabantur. Hinc candido et obediente animo, qualis filium

bo-

4) Cf. Genes. XII. 1. — BOW'S history of Indostan, p. 8. — HOLWELL'S interesting historical events, relative to the provinces of Bengal, tom. II. p. 31.

bonum decet, patris praecepta et consilia observabat Abrahamus cum sua familia: hinc vel gratitudine vel peccatorum conscientia coactus patrem benignum venerabatur sive offensum expiabat. Qui quidem cultus, velut unica morbos curandi ratio, sancte et a posterioribus servatus fuit, etiamsi Aegyptiorum doctrinam qualicumque modo auferint.

§. 5.

Cum enim duodeviginti fere saecula ante aeram christianam maiores nostri Aegyptum adissent, cum unius et veri Dei cultu scientiam populi, hospitalis primum, deinde vero inhumani et crudelis, coniungere fategerunt. Eo autem tempore peculiarem fuisse *medicorum* vel tribum vel ordinem in Aegypto, vel inde liquet, quod Iosephi nutu medici Aegyptii ungerent corpus defuncti Iacobi 5). Prae aliis autem MOSES, e Levi tribu genitus, in domo regis Aegyptii educatus, scientia Aegyptiorum universa imbutus, medicam quoque artem doctus

gen.

5) Genes. L. 2.

genti suae leges imposuit et sapientissimas et salutis eius maxime congruas. Difertis quidem verbis medicam artem ab Aegyptiis didicisse Mosen, CLEMENS est auctor *Alexandrinus* 6); a Graecis autem in Aegypto degentibus, temporum ratione neglecta, perperam arbitratur PHILLO *Alexandrinus* 7).

§. 6.

Quanta fuerit MOSIS scientia circa res naturales et morbos praefertim, vel inde elucet, quod lepram albam, in Aegypto et Arabia popularem, optime cognoverit, probe descripserit, eaque praefidia imperaverit adversus eum morbum, quae saevitiam eius impedire possent. Maculas enim, quae praefagiunt lepram ipsam, ita distinxit ab innocentibus, ut ad profundiore[m] earum situm et ad canescentem pilorum colorem respiceret: criticam declaravit impetiginum eru-

6) *Stromat.* lib. I. p. 343. ed. *Sylburg.* fol. Lutet. 1629.

7) *De vita Mosis*, lib. I. p. 84. (Opp. ed. *Mangey*, fol. 1742.)

ptionem, qualem et posteris temporibus observarunt 8). Bene etiam distinguit alopeciam immundam a pura, nominibus סחבב et סחבב quarum illa ab anteriore parte capilliti incipiens innocens est, haec vero a posteriore capitis parte ordiens, cum adfectu in album rubefcente iuncta, plerumque lepram praesagire solet 9).

Elucet etiam solida et subacta, quam Moses de rebus naturalibus habuit, cognitio vel inde, quod fontem amarum dulcem, immisso ligno, reddere potuerit 10); quod ligni vi naturali, nec miraculo cuidam tribuendum esse, ipse Siracides fatetur 11).

§. 7.

Deinde vero animadvertendum est, Deum patrium ubique esse, lege Mosaica, patrem
fa-

8) Levit. XIII. 3—6. Cf. HENSLEK vom abendl. Ausfatz, S. 287.

9) Ib. v. 41. 42.

10) Exod. XV. 25.

11) Sirac XXXVIII. 5.

familias, filiorum obedientia propitium, per-
vicacia vero iracundum, imo crudelem:
Deum itaque *Zebaoth*, *El-Kanna*, esse sum-
mum medicum ¹²⁾, ipsius iracundiam morbos
immittere genti, sacrificiis vero et reditu ad
poenitentiam expiari. Quicumque legem ab
ipso per Mosen promulgatam non observave-
rit, maledictus erat, et omnibus morbis ob-
noxius ¹³⁾. Huc itaque pertinet Mirjamae
morbus leprosus, quo, cum oblocuta esset con-
tra Mosen, correpta, prius non libera-
batur, quam ipse MOSES Deum implorasset:
: אֵלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֵלֵינוּ O *Deus, sana eam*
quae ¹⁴⁾. Ita, cum populus in Mosen conspi-
rasset, pestis grassari coepit, quae quatuor-
decim millia hominum et septingentos ene-
cavit, neque prius fluit, quam AHARON
Deo sacra fecisset suffimentis accensis ¹⁵⁾.

§. 8.

12) Exod. XV. 27. אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ

13) Deuteron. XXVIII. 58. 59.

14) Numer. XII. 13.

15) Numer. XVI. 41.

§. 8.

Aegyptiorum vero praeterea mores et instituta imitatus esse videtur Moses, quum sacerdotibus fere solis e Levitica tribu artem medicam, velut peculiarem ac sacram, adiudicaret¹⁶⁾. Sacerdotes autem Aegyptios solos fuisse medicos, Cl. *Praefes* uberius exposuit¹⁷⁾. Aegyptiorum quoque mores arcanos et superstitiosos imitatus fuisse videtur, quum aeneum serpentem erigeret, ut morfi serpentibus venenatis eo modo confaescerent¹⁸⁾. Prodigijs enim iam olim praestigiatores Aegyptios vicerat.

§. 9.

Posteris temporibus Levitica tribus, victimis immolatis et suffimentis Deo gratis accensis, ipsum expiare studuit, quoties popularis morbus grassari coepisset. Vates etiam adfectarunt populum vitiiis corruptum ad melio-

16) Levit. XIII. XIV.

17) SPRENGELS *Gesch. der Arzneyk. Th. I.*
S. 48.

18) Num. XXI. 5—9.

liorem virtutibusque probatiorem vitam ad-
monere, iracundiam autem et vindictam Dei
nunciare, quae morbis popularibus immi-
neant, si praecepta ipsius et leges non ob-
servaverint. Philistaei, arca foederis rapta,
מַלְכֵי עֵינִי seu ἑγκοῖς συκαδέσι, mariscis lepro-
sis adfecti, prius non liberati fuerunt, quam
arca reddita et victimis immolatis 19). Rex
Saulus, insania correptus, spiritu dicitur Dei
malo vexatus fuisse, quem Davides fidicen
solus fugare potuerit 20). Quum Davides
rex populum numerari temere iussisset, va-
tes Gad Deum ira excanduisse ipsi nunciat:
peste populus corripitur, trucidantur septua-
ginta millia hominum: tandem Davides vi-
ctimis immolatis et ara Deo exstructa numen
expiare et saevitiam morbi tollere potest 21).

§. 10.

Solus fere Salomon rex, et scientia
non vulgari et commerciorum amplitudine

et

19) 1 Sam. V.

20) 1 Sam. XVI. 14.

21) 2 Sam. XXIV.

et divitiarum copia insignis, ultra Levitico-
rum doctrinam, a Phoeniciis forte et Aegy-
ptiis et Arabibus edoctus, sapuisse videtur.
Is enim non solum herbarum notitia et ani-
malium cognitione inclaruit²²⁾, sed librum
etiam reliquisse traditur, qui de curandis
hominum morbis ageret; quod opus, natu-
ralia forte remedia suadens, ab Ezechia
abolitum fuisse fertur, ne divina remedia,
quae Levitica tribus sacrificiis commendabat,
negligerentur²³⁾. Quin ipsi Salomoni lar-
gitum esse Deum, narrat IOSEPHUS, ut
carminibus potuerit expiare numen, et im-
precationibus cacodaemones fugare, qui
morbos producant, quam quidem curationem
ad ipsius Iosephi usque tempora inter Iu-
daeos maxime invaluit. (*Καὶ αὐτὴ μέχρι τῶν
ἡμῶν ἢ θεράπεια πλείστον ἰσχύει.*)²⁴⁾
Maxime memorabilis profecto locus, quum,

qua-

22) 2 Reg. IV. 33.

23) SVI D. tom. I. p. 681. ed. Kuster. voc. Ἐξε-
σις.

24) IOSEPH. antiqu. Iud. lib. VIII. c. 2. p. 419.
ed. Havercamp.

qualis fuerit curandi ratio apud Iudaeos a temporibus Solomonis inde, hinc pateat. Adiungit IOSEPHUS, seipsum testem esse curationis, quam vates quidam *Elezarus*, coram Vespasiano imperatore, in daemonibus obfesso instituerit. Immissa nimirum in nares aegroti radice ea, quam Salomon commendaverat, huius nomen pronunciabat, atque *emacids* a Salomone imperatas incantabat.

Quodsi vero libere proferre, quae sentio, liceat, arbitror omnino, *naDAQvobis* illos atque incantamenta multo feriozem habere originem, ac a posteris perperam Salomoni adjudicari, cuius nomen usurpant, ut eo maior sit praestigiarum auctoritas 25).

§. II.

Qui Salomonem sequebantur reges, per-versi plerique, patriam religionem spernentes, pessimum genti praebuerunt exemplum, ut et ipsa Levitica tribus, Deo populari alio.

25) Cf. SPRENGELS Gesch. der Arzneyk. Th. II. S. 178. 159.

alioquin gravior, accepta illi amplius esse non possiet. Vates interea plures excitavit numen, qui hortabantur populum, ad meliorem redire frugem, minitabantur poenas graviores, ipsamque regni ruinam: ii Leviticis sacerdotibus artem medicam fere eripuerunt, quippe quum Deo gratiores esse viderentur. Hinc Ieroboami manus resoluta curatur a vate, quem rex offenderat²⁶⁾; cuius filius cum morbo graviore laboraret, missa est mulier ad Ahiam vatem, ut de vita aut morte aegri praeflagiret²⁷⁾. Filium viduae Zarpathensis, gravissimo haecenus morbo correptum, ut spiritus fere nullus ei superesset, vates Elias restituit²⁸⁾; idem quoque Ioram, aegritudine correptum in, vaticinatur²⁹⁾. Eliae discipulus Elisa Sunamitae mulieris filium a mortuis fuscitat³⁰⁾: Naamanem, Syriae ducem, lepra laborantem,

la-

26) 1 Reg. XIII. 4.

27) 1 Reg. XIV. 2.

28) 1 Reg. XVII. 17.

29) 2 Paralip. XXI. 11.

30) 2 Reg. IV.

lavari in Jordanis alveo iussu, sanatur³¹). Ipse quoque vates Iesaias Ezechiam, de cuius salute medici desperasse dicuntur, superdatis tumori sicubus mollientibus, restituit³²). Rex Asa, pedibus laborans, morte multabatur, quum Deum non quaeserit, medicis potius confisus³³). Usiae, cum ipse sacra facere vellet, minabatur sacerdos Afarias, et Deus iracundus lepra eum adfixit, qua ad mortem usque laboravit³⁴).

§. 12.

En, quae relicta sunt nobis curationum exempla ex eo tempore, quo populus Israëliticus regibus subditus erat. Tandem fato accidit, ut utrumque regnum et Iudaicum et Israëliticum a Mediae, Assyriae et Babylonis regibus everteretur, captivaeque tribus in contumelioso exilio, per ducentos

31) 2 Reg. V.

32) 2 Reg. XX. Cf. IOSEPH. antiqu. Iudaic. lib. X. c. 2. p. 514.

33) 2 Paralip. XVI. 14.

34) 2 Paralip. XXVI. 16.

hi, et per septuaginta annos illi degere debuerint. Decem enim tribus Israëliticae (717. ante aeram christ.) Hofea ultimo rege, a Salmanassare, Assyriae Mediaeque rege, exules ducebantur in Mediae urbes, ad Chelach et Chabor iuxta fluvium Gofan (Khurdistan, Schirvan et Aderbidschan) 35). Iudaica autem tribus, Zedekia ultimo rege, amandabatur a Nabuchodonosore, rege Babylonis, post 132 annos (585. ante Christum), ad Babylonem 36). Qui supererant, Iohanane duce, Aegyptum adierunt, licet vates Ieremias dissuaserit 37). Ab eo inde tempore Ebraei inter peregrinas gentes, Medos, Assyrios, Chaldaeos et Aegyptios, degentes, licet cultum Deorum non adoptarent, variis tamen doctrinis barbarorum populorum adfensum denegare non potuerunt.

Hi

35) 2 Reg. XVII. 6. Cf. WAHLS Gesch. von Persien, S. 718. 719.

36) 2 Reg. XXV.

37) Ierem. XLII. XLIII. JOSEPH. antiqu. Iud. lib. X. c. 9. p. 532.

B

Hi praesertim, quum templo carerent, neque ritus iccirco a Mose rogatos servare possent, facile in eam descenderunt sententiam, sufficere, si quis mente casta puraque Deum colat, hominem supremi numinis studiosum sine victimis, aris, sacerdotibus et suffimentis expiari posse. Auxit hanc opinionem, ut solet, solitudo, nec modo coactas divinae legis interpretationes, sed etiam princeps exulum quorundam dogma peperit: contemplando, corpus coercendo, vinum repudiando, et aufugiendo a domiciliis hominum, domuum destructionem et vinearum hortarumque cultum reiiciendo, viam ad amicitiam Dei ac summum perfectionis gradum sterni. Favebant autem huic sententiae ac *ἀσκήσεις* commenta gentium, inter quas exules Iudaei debebant: et primi quidem, qui talem vitam gesserunt, Rechabitae fuerunt, Ionadabae filii 38).

§. 13.

In ea fere tempora incidit origo novae et singularis plane religionis, quam Zer-

Aufset

38) Ierem. XXXV.

auscht f. ZOROASTER non multo post, (640 ante Chr.) Cyaxare Mediam regnante, invenit 39), in Bactriana primum ab ipso promulgata, a Medis adsumta tandem, Cyro regna vetera Mediae, Assyriae, Babylonis et Persiae iungente, ad Persas transit. Eius philosophiae pluribus commentis adfuentes exules Ebraei ita eadem cum patria sua religione unierunt, ut nova haec inde fulcra adipisci ipsi videretur. Haec quoque fuit philosophia orientalis, quae ab Ebraeis in Kabbalam mutata, ab Alexandrinis maxime cum philosophematis Graeciae coniuncta, faciem medicae scientiae tandem penitus mutavit, ac superstitiosa multa dogmata, totamque magicam curationem, quatenus faciem sapientiae induit, genuit. Quae cum magni momenti instar habere videantur, paullo uberius de his disputandum est.

B 234 p. 14.

39) TYCHSEN in comment. loc. Götting. vol. XI. p. 112. — HEEREN'S Ideen über die Politik der vornehmsten Völker der alten Welt, Th. II. S. 406.

Et primum quidem Zoroastris philosophia, in despotico Mediae regno genita, mali originem symbolice eodem modo explicuit, quo quies publica depopulantibus patriam gentibus vicinis, Turan habitantibus offenditur. Sicut enim Medorum tyrannus, beneficiorum omnium, quibus subditi gaudent, auctor, ita hostes Medici regni terminos obsidentes adiduoque illud devastantes, cuiusvis calamitatis publicae originem constituunt. Deinde vero sequitur hinc, quiete potissimum et tranquillitate summum bonum constitui, quod ceteris ardentius appeti necesse sit. Etenim et coeli aestus et servitus gentis aliam fere virtutem haud requirunt, quam honestam quietem, quae dolore vacat et turbulentis adfectibus, iisque omnibus contentionibus, quae ab externis rebus provenire possunt. Quibus praemissis, iam latius patebit, quaenam fuerit Zoroastris sententia.

§. 15.

Originem itaque mali antiquus ille Baetrianus et Mediae philosophus ita explicat, ut ab infinita aeternitate duas sibi adversas statuat causas et boni et mali, quas aeternus Deus ope idearum, seu *Feruer* activarum et vivarum, procreaverit: *Ormuzd* alteram, alteram *Abriman* dictam, quarum illa sit perfectissimus, optimus, maximus boni cuiusvis fons, luce purissima velut corpore induta, creator ac stator omnium, quae videmus aut non videmus, *verbo* praesertim *aeterno*⁴⁰⁾, quo ideas suas perfectissimas comprehendat ac exprimat. *Abriman* vero, primitus bonus, invidens *q̄* *Ormuzd*, *Deo* factus est, umbra, tenebrarum parens, et cuiusvis mali origo, ab aeternitate inde contra *Ormuzd* et quemvis bonum dimicans, imagine *draconis* a septentrione inde (a Turanica regione) regnum lucis devastans⁴¹⁾.

Ex

40) Zend-Avesta, von Kleuker, Th. I, S. 36. 37.

41) *Ib.* S. 4-6.

Ex aeterno illo lucis fonte, *Ormuzd*⁴²⁾,
 effluunt ac promanant aeternis quasi circu-
 lis boni daemones, quorum duo ordines
 statuit Zoroaster: *Amschaspandes*⁴³⁾ et *Izedes*.
 Illorum septem sunt, et secundus *Ardibebecht*
 sanitatem restituit, verus est medicus; *Ize-*
des numerat duodeviginti, quorum qua-
 terni cuique *Amschaspandi* subditi sunt. Inter
Izedes fulgent imprimis *Mithra*, medius inter
 solem et lunam, et *Korschid*, sol ipse⁴⁴⁾.
 Cum septeni essent proceres *Medorum*, se-
 pteni cubicularii regis⁴⁵⁾, quavis perspiciet
 similitudinem inter universi regnum et tyran-
 nidem *Medorum*.

§. 16.

Ex *Ahrimane*⁴⁶⁾ protinus promanarunt
Deves septem, a septentrione continuo irru-

42) i. e. *mori nescius*. *Ib.* [Th. II. S. 63.]

43) i. e. *virtutibus excellens*. *Ib.*

44) *Ib.* p. 15. f.

45) *Esther*, I. 10. 14.

46) i. e. *malorum fons, virtiorum plenus*. (*Zend - Ave-*
sta, Th. II. S. 63.)

entes in lucis regnum, inter quos *Boite* maxime morbos producit: ab his Ahrimanis diaconis seductus homo medium iam tenet locum inter utramque causam, donec pugnis adiduis contra Ahrimanem vicerit, quo facto mortui animus in regnum Ormuzdi evehitur, cum quo lucis fonte beata fruitur vita in aeternum 47). Tandem etiam Ormuzd debellabit Ahrimanem, ut omnia beata fiant, omnia lucis et perfectionis plena 48). Precibus continuis, virtutibus cuiusvis generis et cultu ignis sublimis primitivi, imaginis nimirum Dei aeterni, gratus fit homo et acceptus Deo 49).

Is, *Mazdejesnan* dictus, morbos fugare potest, qui si experiri medicamentum aliquod voluerit, id primum tentare iubetur in *anima vili* populorum, qui Dewibus, seu cacodaemonibus, subditi sunt, quo facto si homo sanescit, artem suam callet, ac probus

47) *Ib.* Th. I. S. 20—24.

48) *Ib.* p. 32.

49) *Ib.* p. 43. f.

bus est medicus. „*Multae vero curationes*
 „*sunt ARBORUM ope, aut CULTRI, aut*
 „*potius VERBI.* Verbo enim divino ac
 „coelesti tutissime morbi curantur. Purus
 „homo, verbo coelesti curatus, perfectif-
 „sime curatus est⁵⁰⁾. „Curansi ratio apud
 Zoroastris addeciat vulgaris, hoc loco cla-
 rissime illustrata, nitebatur verbi coelestis usu
 seu daemonum bonorum ex aeterno illo
 fonte lucis et boni cuiusvis emanantium
 auxilio.

§. 17.

Ea autem philosophia Mediae familia-
 ris, transit ad Persas, quum Cyrus eo
 regno potitus esset: is enim primus statuit,
 ut magi quovis die hymnos canant et diis
 sacra faciant; qui quidem ritus ad XENO-
 PHONTIS usque tempora servatus fuit⁵¹⁾.
 Quum Cyrus praeterea Babylonium regnum
 subiugasset, Iudaica tribus Ebraeorum, ibi
 exul,

⁵⁰⁾ *ib.* Th. III. S. 336.

⁵¹⁾ XENOPH. Cyropaed. lib. VIII. c. 8. p. 323.
 ed. HUTCHINSON. Cf. KLEUKERS Anhang
 zum Zend-Avesta, Th. II. S. 29. f.

exul, Zoroastris philosophiam discere et in suos convertere usus potuit.

§. 18.

Prius vero, quam in sententias Ebraeorum, et commenta, quae e Zoroastris philosophia mutuo acceperunt, ulterius inquiram, probabili coniectura adsequi studendum est, quanam origo eius philosophiae constituenda sit, fueritne Zoroaster primus omnino auctor, sive ab aliis et aetate quidem prioribus auctoribus ea didicerit. Ipse quidem fatetur, primum vatem suae gentis *Hom* quemdam fuisse, regnante *Dschemschid*, quem Graeci *Achaemenem* vocant⁵²⁾; aureum maxime saeculum huius regno illuxisse, ipsumque *Hom* ea iam tradidisse, quae Zoroaster repetat⁵³⁾.

§. 19.

Neque tamen a veritate omnino alienum videtur, auctorem philosophiae inter Me-

52) HERODOT. lib. VII. c. 41. Cf. WAHLS
Gesch. von Persien, S. 209.

53) Zend-Avesta, Th. II. S. 20. Th. III. S. 89.

Modos plura hausisse ab Indis et Brahma-
 nibus, quorum doctrina certe omnis histo-
 riae nostrae documenta aetate superat. Id
 neque ex WILFORDI futilibus argumen-
 tis⁵⁴⁾ efficio, neque e chronologicis calcu-
 lis, quos risui potius et contentui exposu-
 erunt IONES et KLEUKERUS⁵⁵⁾: sed ex
 monumentis perantiquis cum epigraphis sin-
 gulares et maxime obsoletas literas proden-
 tibus,⁵⁶⁾ ex certa librorum sacrorum anti-
 quitate, quae nostrorum librorum aetatem
 sine dubio superat⁵⁷⁾, denique ex astrono-
 micis calculis, ab omni antiquitate exacte
 institutis⁵⁸⁾. Exstant praeterea in antiquis
 Indorum libris traditiones de Zoroastre et
 Pythagora Indiam adeuntibus, ut doctrinam
 Brahm

54) Asiatic researches, vol. III. p. 295 — 468.

55) Abhandlungen über die Geschichte Asiens,
 B. I. S. 398. B. II. S. 259.

56) CHAMBERS in denf. Abhandl. B. III. S. 13. 26.

57) DOW'S history of Indostan; diss. p. XXV. II.

58) LE GENTIL voyages dans les mers de l'^e
 Indes, vol. I. p. 324.

Brahmanorum haerent 59). Ultimo vero loco ad finem Lytometatum Zoroastris et Brahmanorum ea, quae rudius id apud hos, magis vero ex cultum ab illo monstrat, manifesto docere videtur, ex India potius migrasse in Mediam, quam translatum fuisse a Zoroastris discipulis ad ripas Indi.

§. 20.

Interna haec, ut ita dicam, argumenta ex ipsa petuntur Brahmanorum theologia et doctrina ethica. Etenim docetur, aeternum Deum ante omne aevum tres personas in uno iunctas, *Birmah*, *Wisnu* et *Schiva* (seu terram, aquam, et ignem,) procreasse, e quibus omnis angelorum (*Devta*) exercitus promanaverit 60). Horum angelorum partem, vitiis corruptos, relectos esse a summo Deo; in *Ondera*, seu orco, habitare, unde effluvia sua mala ubique prodeant et

cum

59) HOLWELL'S interesting historical events, relative to the provinces of Bengal, P. II. p. 25,

60) PAVELINVS brahmanisch-indische Götterlehre, S. 125. — HOLWELL p. 25,

cum bonis daemonibus dimicent⁶¹). Plures itaque mundos numerant, vel tres, (intellectualem, aethereum, et coelestem,) vel septem, ex utroque principio bono vel malo effluentes⁶²). Solem colunt, velut symbolum bonorum effluviurum⁶³). Hominem, partim a bona, partim, si corpus spectes, a mala causa, ortum, includi huic corpori, ad poenam luendam, unde, quo magis corpus castigetur et coërceatur, eo purior redditur homo, eoque propius accedit ad perfectionem et beatitudinem daemonum⁶⁴).

Hinc morbi, malis daemonibus producti, fugantur optime incantamentis, *magis*, et lectione sacrorum librorum⁶⁵). Hinc *Samanaci*, qui solitaria et umbratili vita

61) HOLWELL p. 9. 44.

62) NOW p. XLII. — Hindu Gesetzbuch, von HÜTTNER, K. I. §. 19. K. IV. §. 182.

63) Hindu Gesetzbuch, K. II. §. 221. — PAULINUS, p. I — 12.

64) HOLWELL p. 62.

65) Abhandl. über die Gesch. Afriens, B. III. S. 251. — Hindu Gesetzbuch, K. III. §. 213.

vita continuo Dei proprietates contemplan-
tes, ab omnium carnium esu abstinentes, magna
ostentatione adfectibus omnibus vacare stu-
debant, veri Indorum medici antiquissimis
erant temporibus ⁶⁶).

§. 21.

Ea itaque Indorum disciplina, sub ae-
stuante coelo et tyrannico regno, inertiae
faventibus, excogitata, translata est a Zo-
roastre in Mediam, inde Cyri temporibus
in Persiam, ubi exules Iudaei, templo ca-
rentes et sacrificiis, austeram hanc et con-
templativam vitam amplectentes, eo gratio-
res Deo suo fieri sperarunt, quo magis cor-
pora coercerent et libris sacris, qui legem
continebant, studerent. Systema illud,
cui ab *emanatione* nomen, acceptissimum
Iudaeis fuit, quum ad patriam ipsorum re-
ligionem proxime accedere videretur.

Hinc etiam non sine rationis quadam specie
MEGASTHENES, qui Seleuci Nicatoris
tempore Indicas res illustravit, Indorum

re-

⁶⁶) SPRENGELS Gesch. der Arzneyk., Th. I.
S. 462.

religionem cum Iudaica composuit. (CLEN.
Alex. Strom. lib. I. p. 305.)

Inde DANIELIS vatis historia et dicta
insignem acquirunt lucem. Is vates enim,
omni imbutus Persarum Medorumque sa-
pientia, chiliafmi spem in vaticiniis suis bene
expressit 67), et resurrectionem mortuorum
disertis verbis docuit 68). Is quoque ema-
nationis systema capite septimo ita illustrat,
ut *senem dierum* (שֵׁנִיּוֹת יוֹמֵינָא) *filio homi-*
nis seu primo effluvio, primae potentiae coc-
lesti (Amfchaspand), tradidisse potestatem
et gloriam, ex ipsius folio annem lucidum
et igneum (בְּרִיר דְּיִרְבֵּי בִיר) promanare, my-
riades angelorum ipsi servire, fiatuat 69).

§. 22.

Inter dogmata, quae secum ex exilio
Babylonico reportarunt Iudaei, maxime ni-
tent: *immortalitas animi*, quam ante cog-

67) Dan. VII. 27.

68) Dan. XII. 2. 3.

69) Cf. SPRENGEL'S *Gesch. der Arzneyk.* Th. III.
S. 254.

novisse non videntur, cuiusque prima fere post Daniele testimonio in apocryphis libris occurrunt 70); deinde *angelorum* et *dæmonum* efficacia, quibus morbi fugantur et producantur, unde Asmodæi cacodaemonis et Raphaëlis nomina primum in Tobiae historia commemorantur. Raphaël Asmodæum vinctum in desertum septentrionale amandat 71).

§. 23.

Eodem etiam tempore arcana doctrina de *verbo Dei mystico* et personae vices agente, in scholas Iudaeorum introducta ex Zoroastris philosophia (§. 15.), unicum habebatur morborum remedium, quum tanquam daemon primarius, seu effluviium Dei, consideraretur. Hinc in apocrypho libro legitur: Israëlitas consanuisse, neque herbae vi, neque emplastri, sed verbi divini *παρασκευασίας* 72). Id verbum, *λόγος*, seu *כְּלֵמַת* Chaldaice,

ἵππο-

70) 2 Maccab. VII. 14. 23. Sapient. Solom. II. 23.

III. 1. — Cf. (Corradi's) Geschichte des Chiasmus, Th. I. S. 34.

71) Tob. VIII. 3.

72) Sapient. Solom. XVI. 12.

Ἰπποκρίτης, a paraphraste Chaldaico, auctore τοῦ Targum babilonici, ONKELOSIO, pro Dei nomine *ἀρχήτω* semper venditur, aut ibi etiam substituitur, ubi textus vocem *אֱלֹהִים* haberet 73). Eam autem paraphrasin chaldaicam vel tempore exilii babilonici, vel paulo post, ESDRA hortante, fuisse institutam, ut in synagogis legeretur, inde patet, quod patrii et avari sermonis usum populus redux ex Babylone fere amississet, nec legem Ebraice exaratam legere possit, unde Esdras quoque literarum Chaldaicarum usum primus introduxit 74). Cum chaldaico sermone transierunt etiam commenta plura populorum orientalium, su-

73) Raym. MARTINI pugio fidei, P. III. diff. III. c. I. p. 629. — GLAESNER et OVERBECK diff. de trinitate Cabbalistarum, p. 39. f. (4. Helmst. 1741.) — CARPZOV. et MÖLLER diff. de *λόγῳ* Philonis non Iohanneo, p. 27. (4. Helmst. 1749.)

74) PRIDEAUX hist. des Juifs, P. II. liv. VIII. p. 9. — EICHHORN'S Einleit. ins alte Testam. Th. I. S. 122, 410.

superstitiosae fabulae, imo ipsae sacrorum rituum appellationes, ad Iudaeos 75).

Circa idem fere tempus, quo ab Esdra et Nehemia templum instauraretur Hierosolymitanum, invidia et odio prope internecino Iudaeorum nova exorta est, Manasse auctore, Samaritanorum secta, quae in monte Garizim fanum extruxit, peculiari, quem vetustas fere tegit, more Deum coluit, Essaeosque Samaritanos genuit, de quibus paullo post plura proferemus 76).

§. 24.

His adde, Iudaeos, tum qui ex Ieremiae temporibus in Aegyptum (§. 12.) exulaverant, tum qui eo ab Artaxerxe III. et Ptolemaeo Lagide abducti erant 77), Graeca-

75) IOSEPH. antiqu. Iud. lib. III. c. 7. p. 140.

76) EPIPHAN. adv. haeref. lib. I. haer. 7. p. 28. (ed. PETAV. fol. Colon. 1682.) — IOSEPH. ant. Iud. lib. XI. c. 4. p. 559.

77) EUSEB. chron. p. 170. IOSEPH. ant. Iud. lib. XII. c. I. p. 584.

nicam philosophandi rationem, qualis post Alexandri tempora in urbe ab ipso condita exercebatur, adamare eo magis coepisse, quo propius corrupta Platoniorum doctrina, grammatica et sophistica Alexandrinorum artificia, *παιδαγωγία* amor, et theologiae studium ibi celeberrimum, accederent ad orientalem philosophiam 78). His sese adiunxit liberalitas Ptolemaei Philadelphi, qui, Demetrio Phalereo suadente, libros Iudaeorum sacros in graecum sermonem a septuaginta interpretibus verti, Iudaeos omnes manu mitti et munificentia singulari decorari iussit 79). Iis praefidis amplissimis aucti et ornati Iudaei, qui Alexandriae degebant, liberrimo et honorificentissimo otio dialecticam ceterorum gentium philosophorum imitantes, in eo toti versabantur, ut legem antiquam *κατὰ γραμμὴν* et *ἀλληγορικῶς* explicantes, commenta varia Alexandrinorum philosophorum cum

orien-

78) PHILOSTRATI vit. Apollon. lib. V. c. 24. p. 206. (ed. Olear.) — SPENGLER'S Gesch. der Arzneyk. Th. I. S. 375. 376.

79) JOSEPH. ant. Iud. lib. XII. c. 1. p. 585.

orientalis philosophiae dogmatibus coniungerent. Cuius quidem rei optimus testis est ipse JOSEPHUS, qui, de philosophandi ratione apud Indaeos vulgari loquens, nullo in honore esse fatetur, qui multarum gentium linguis loqui didicerint, quique in sermone dictionis venustatem adfectent et ornatum, sed eos solos sapientes haberi, *ὅτι τὰ νόμιμα σαφῶς ἐπιστάμενοι καὶ τὴν τῶν γραμμάτων δύναμιν ἐξηγηῆσαι δύνανται* 80).

S. 25.

In id fere tempus (250. ante Chr.) incidit doctorum inter Indaeos dissensus ac diductio in tres potissimum maiores disciplinas, *Pharisaeorum* nimirum, *Sadducaeorum*, et *Essaeorum*, qui tum de interpretatione legis, tum de cultus ratione, tum de iis, quae homines post fata expectant, tum denique de moribus et vitae ratione magnopere discreparunt. Tantum vero abest, ut singularum sectarum historiam illustrare nostrum ducamus, ut potius in *Essaeorum* institutum

C 2

80) *Ib.* lib. XX. c. II. p. 982.

inquirere necessarium sit, quippe qui medicam artem latissime per Aegyptum et Syriam exercebant. Id eo circumspectius faciemus et curatius, quo maior est controversia de eorum instituto, quoque magis etiamnum historia eorum neglecta fuit ab iis, qui fata artis medicae enumerarunt.

§. 26.

Nomen 'Εσσαιίς, 'Εσσηνοί, quo et PHILLO Iudaeus, et qui eum sequuntur, hanc gentem insignierunt, meo quidem arbitrio a Syriaca voce **ܐܫܘܐ** (*pius sanctus*) rad., deducendum esse videtur⁸¹). Prima fere huius sectae vestigia occurrunt Ionathae Maccabaei temporibus (145, ante Chr.)⁸²). Sunt autem

81) Aramaea enim lingua Iudaei fere Syriam habitantes tunc temporis utebantur. (I. B. DE ROSSI della lingua propria di Christo e degli Ebrei, 4. Par. 1772.) Neque itaque ab *עסאי*, neque ab *עסאי*, neque a *הסיויים*, neque a *הש* (*fluit*), neque a valle *השרים* derivandum est nomen. (Cf. SALMAS. in Solin. p. 430. f.)

82) JOSEPH. lib. XIII. c. 5. p. 649.

tem, quae fuadent, non contemnenda testimonia, Essaeos in Syria et in Aegypto degentes, institutis et opinionibus valde distinctos fuisse, quippe cum illi orientalem magis, hi graecanicam, seu potius Alexandrinorum, philosophiam et *ἀσκησιν* adfectaverint. Hi vero *Therapeutarum* nomine, theoreticam seu contemplativam vitam eligentes, a *θεωραταῖς τοῦ ὄντος, ὃ καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἰσχυροῦ ἐστὶ καὶ ἐνὸς εἰδικωτέρον καὶ μονάδος ἀεχθροτάτον*, a cultu summi numinis optimi simplicissimi, seu inde nomen habuerunt, quod medicinam vulgari meliorem colerent 83).

Medicinam autem ab Essaeis cultam fuisse, IOSEPHUS disertis testatur verbis, quum radicum et lapidum vires eos perscrutari doceat, ut morbos iis curent 84).

§. 27.

83) PHILO de vita contempl. p. 471. — De Therapeutarum veterum et Essaeorum discrimine vid. LANGII et ZINCKII diss. de therapeutis. Hal. 1721. et Lipf. 1724.

84) IOSEPH. de bell. Iudaic. lib. II. c. 8. p. 162.

Qualis autem fuerit curandi ratio ab hac secta adhibita, ex ipso quoque *IOSEPHO* elucet: iure enim iurando, ait, adfrictos eos fuisse, ut pari reverentia sectae suae libros et *angelorum nomina* tuerentur⁸⁵). Medicinam itaque faciebant eam, quam Zoroastris adseclae, verbo hypostatico (§. 16.) utentes: id verbum *PHILO* angelum, summum morborum medicum, *ἀρχέτυπον παράδειγμα, ἰδέαν τῶν ἰδεῶν, κόσμον νεκτον* vocat, non multum alienus ab *Essæorum* doctrina⁸⁶). Hunc filium Dei primogenitum, verbi divini seu λόγου nomine, statuebant Alexandrini eius temporis, exemplar esse, ad quod homo creatus fuerit⁸⁷), eum habitare in epoptis seu mystis, et virtutibus divinis illos participare, quarum ope pollint miracula producere et beneficia summa in genus humanum col-

85) *Ib.* p. 163.

86) *PHILO* leg. allegor. lib. III. p. 122. — De mundi opific. p. 5.

87) *PHILO* de confus. lingu p. 341. Λόγος θεῖος, οὗ κατ' εἰκόνα ἄνθρωπος.

collocare 88). Hunc λόγον ἀρχαγγελον καὶ πρεσβύτατον stare μεθ' αὐτον, seu mediatorum inter creatorem et creatura: orare eum pro iis, qui lapsi sunt: expiare summum numen 89): ipsum quoque vires binas Dei, ἀγαθότητα καὶ ἐξουσίαν unire: λόγῳ γὰρ καὶ ἀρχοντα καὶ ἀγαθὸν εἶναι τὸν Θεόν 90). Huic λόγῳ alios obedire angelos, quos δυνάμεις ἁπλοῦς vocat PHILO: et cum ad ipsius exemplar omnia sint creata, quae in terra sunt, ea etiam, quae in globo terraqueo sunt, ante in coelis, seu in exemplaribus aeternis, quae e Deo promanarunt, contingere 91).

§. 28.

Tota autem Essaeorum instituti ratio, qualem et PHILO descripsit et IOSEPHUS

et

88) *Id.* quod Deus sit immutabilis, p. 312.89) *Id.* quis rerum divinar. heres, p. 501.90) *Id.* de Cherubim, p. 143. Cf. *Eichhorn's Bibliothek der bibl. Literatur*, B. IV. St. 5. S. 781. f.91) PHILO de monarch. lib. II. p. 226. Πάντων γὰρ ἐπιτίθενται τῶν ἐπὶ γῆς ἐν οὐρανῷ τὰ σημεῖα. Cf. (*Corradi*) *Gesch. des Chiliasmus*, Th. I. S. 118.

et qui iis usi sunt, manifesto testatur, emotae fere mentis homines fuisse, qui divino furore correpti, bacchantes et Corybantum more, a se plane exirent (*ἐνθουσιαζουσι*), donec optatum videre ipsis contigerit 92). In Aegypto frequentior erat gens, maxime prope ab Alexandria, ubi in loco acclivi ad lacum Mariae, saluberrimo aëre fruebantur 93). Desertis parentibus, liberis, patria; divitiis spretis et facultatibus, in villis, imo in desertis degebant, solitudinis, *ἀσκήσεως* et theoreticae vitae amore. In quavis domo erat *σεμνεῖον*, sacrarium, seu *μοναστήριον*, ubi *μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελούται*. Leges et prophetarum oracula adfido legebant, perpetuam fervantes Dei memoriam, ut ne in somniis quidem aliud obverfaretur, quam rerum divinarum imago. Quotidie bis precabantur, oriente sole, *εὐημερίας αἰτούμενοι τὴν ὄντως εὐημερίαν*, quando luce coelesti repleti fuerint animi, et occidente, ut animus, ex toto oneratus sensibilibus

92) PHILO de vit. contempl. p. 471.

93) *Ib.* p. 474.

libus rebus, veritatem investiget ἐν τῷ ἐαυ-
 τῆς συνεδρίῳ καὶ βουλευτηρίῳ. Totum vero
 intervallum inter matutinum tempus et ve-
 spertinum ἀσκήσει et theoreticae vitae fuit
 votum. Versantes enim sacra volumina,
 allegoriis philosophabantur, symbola habentes
 naturae reconditae literas. Ante occasum so-
 lis nil comedebant, lucem dicantes sapientiae,
 tenebras vero corpori: nonnulli vix tertio
 quoque die cibi erant memores: panem merum
 cum sale et hyssopo comedebant: circumspe-
 ctissime colebant septimum diem et septenarii
 numeri vim, quem sacrum putarent et fem-
 per virginem: quovis septimo die convene-
 runt, ut tenuia habeant convivia, papyri
 ramentis incumbentes 94).

§. 29.

Alio loco testatur idem, numero quatuor mil-
 lium esse in Aegypto, nullum animal sacrificare,
 urbes fugere, alias artes et humani ingenii
 doctrinas spernere praeter de moribus dis-
 ci-

94) Cf. UGOLINI trihaeresium c. 16, in thesaur.
 antiqu. sacr. vol. XXII. col. 189.

ciplinam, quam sedulo colant et exerceant, καὶ οὖσι τριττοῖς χρώμενοι, τῷ τε φιλοθέῳ τε καὶ φιλαρέτῳ καὶ φιλανθρώπῳ. Pietatis autem documenta esse castitatem haud maculatam, abstinentiam a iureiurando, et quod ad Deum, velut bonorum omnium auctorem, omnia referant. Virtutem ostendi pecuniarum, honorum et voluptatum contemptu, continentia, frugalitate; humanitatis denique benevolentia erga omnes, bonorum omnium communione et hospitalitate. Eiusmodi athletas virtutis eos fieri non philosophiae vi, quam Graeci doceant, sed ἀσκήσεως, unde et tyranni, qui terras devastaverint, nunquam Effaeos potuerint in crimen vocare, sed ab omnibus praedicari eos et vitam eorum 95).

§. 30.

Paullo alius generis sunt Effaei Syriam habitantes, quos IOSEPHUS commemorat. Ab omnibus quidem eos in honore haberi, ob καλοκαργισίαν καὶ τὴν τῶν θεῶν ἐμπειρίαν 96); ani.

95) PHILO, quod omnis probus liber sit, p. 457-459.

96) IOSEPH. antiqu. Iud. lib. XV. c. 10. p. 776.

animos immortales facere, fructus iustitiae maxime expetendos censere. In templum dum donaria mittant, sacra non facere, quod lustrationes habeant sanctiores: communi delubro arceri et sacra sua seorsum facere: agros colere sine fervis, sed sibi invicem ministrare: proventuum quaestores creare, bonos sacerdotes, qui frumentum parent et edulia 97). Iureiurando eos abstinere, sobrietatem, castitatem, Dei cultum sanctissime fervare, unguenta spernere, sicca cite semper incedere et candidis vestimentis; per integrum annum silentio horrendo adstringi, unde Pythagoraeis maxime adfines eos facit 98). Quamvis quidem posteriores, praesertim ecclesiae christinae patres, vel christianos primos vel etiam monachos fuisse eam gentem perhibeant,

ma.

97) *Ib.* lib. XVIII. c. 1, p. 871.

98) JOSEPHI, de bell. Iud. lib. II. c. 8, p. 161. —
 PORPHYR. de abstinent. lib. IV. §. 11. p. 332.
 (ed. de Rhorr. 4. Traj. ad Rhen. 1767.) —
 EUSEB. histor. eccles. lib. II. c. 16. p. 54. 55.
 (ed. *Vales.* fol. Mogunt. 1672.) — SOZOMEN.
 hist. eccles. lib. I. c. 16. p. 419. (ed. *Vales.* fol.
 Mogunt. 1677.)

magis tamen ad veritatem accedit, si Moïſis fuiſſe diſcipulos PHILONI credamus, Iudaeos itaque eos habeamus, ſed eos, qui vel e Graecanica vel ex orientali theologia ea adſumerint, quae mentem emovere ac fanaticum quaſi furorem inſpirare potuerint.

§. 31.

Id tamen ſine dubio quivis, a partium ſtudio alienus, nobis dabit:

Chriſtianos primos *ἀσκησιν* ſuam et monaſticam ipſam vitam ab Eſſaeis didiciſſe:

Ioannem praeterea Baptiſtam, in deſerto Iudaeae degentem, locuſtiſque et melle veſcentem, perverſos Iudaeos ad poenitentiam hortantem, verum Eſſaeum fuiſſe, qui *θεόληπτος*, chiliaſmum nuncians, Meſſiae adventum quoque praefagiit 99):

Ioannem deinde Evangeliftam paulo propius ad Eſſaeorum doctrinam accedere, quum *λόγον* ſimili ſere modo illuſtret, ac PHILO: Paul-

99) MICHAËLIS Einleit. ins N. Teſt. Th. II. S. 1077.

Paullum Apostolum, doctrina circum-
spectius utentem, variis locis monere, ca-
veant sibi Christiani ab erroribus Essaeo-
rum ¹⁰⁰):

Apollinem Iudaeum ex Alexandria ad-
venam, λόγιον virum et δυνατὸν ἐν ταῖς γρα-
φαῖς, qui solum Ioannis baptisma cognosce-
ret ¹⁰¹), genuinum fuisse therapeutam,

Marcum denique apostolum, Alexan-
driae evangelio nunciato, ideo tot pros-
elytas ibi invenisse, quod Essaeorum mores
proxime ad Christianos accederent ¹⁰²).

Abfit tamen ea a me audacia, ut Chri-
stianissimum ipsum ab Essaeorum secta profe-
ctum esse contendam: cum HIPPOCRATE
enim

¹⁰⁰) Coloss. II. 18. 1 Timoth. IV. 3.

¹⁰¹) Act. apost. XVIII. 24. De baptisinate, quo
Iudaei utebantur in proselytis adsciscendis,
vid. REISKIUM in UGOLINI thesaur.
antiqu. sacr. vol. XXII. col. 361. f.

¹⁰²) EUSEB. hist. eccles. lib. II. c. 16. p. 53.

enim sentio: Τα ἱερά ἔόντα πρῶτα ἱεραῖσιν
ἀνθρώποισι δεικνύνται· βεβήλοισι δὲ οὐ θέμις,
πρὶν ἢ τελεσθῶσιν ἔργοισιν ἐπισήμης.

§. 32.

Tandem ad orientalis philosophiae propa-
ginem famigeratissimam et in diiudicanda
artis nostrae historia gravissimam propius ac-
cedo: *Kabbalam* nimirum, seu ματαιοτε-
χνίαν illam, quae, sacrorum librorum literali
sensui aliam etiam arcanum et mysticum ad-
dens, codicem eum ab omni aeternitate ex-
stitisse, Deumque ipsum legere eum solere,
in eo vero omnem humanam divinamque
scientiam contineri, verborumque ope sacro-
rum miracula perpetrari posse statuit. Is
commentorum orbis, ex orientali certe et
corrupta Platoniorum philosophia originem
petens, ab Essaeis aut Therapeutis et ab
ipso PHILONE iam aliquo modo excultus,
primo post Christum natum saeculo, AKI-
BAH, SIMEONE IOCHAIDE, aliisque au-
ctoribus forma scientiae encyclopaedicae cōm-
pre-

prehensus fuit 103). Id systema enim, in libris antiquissimis IEZIRAH et SOHAR traditum, emanasse ex Deo infinito (אין סוף) decem ספירות seu angelos, qui primum mundum אצילות constituent, quarum tres primi, ידעה, בינה, חכמה, respondent

Platonicae, ἀρχαὶ, θεματολογίαι et ψυχῆς 104).

Adoptasse etiam doctrinam Zoroastris de Mithra (§. 15.), inde elucet, quod paraphraestes Chaldaeus Ionathan, qui Onkelosum sequebatur, primus nomen מיטטרון introduxerit, quod postea pro legato Dei (שליח ארון) venditum fuit 105).

D 2 Prae-

- 103) TIEDEMANN'S Geist der speculat. Philosophie, Th. III. S. 145. — SPRENGEL'S Gesch. der Arzneyk. Th. III. S. 257. — KLEUKER über den Ursprung des Emanations-Systems, §. 14. — (CORRODI) Gesch. des Chiliaismus, S. 38. f.

- 104) PORPHYR. apud CYRILL. contra Iulian. lib. VIII. p. 271. — RITTANGEL. ad lib. Iezirah, p. 150. — MEYER diss. de mysterio trinit. §. 22. p. 40. §. 31. p. 23. f.

- 105) GLAESENER diss. de trinitate Kabbalist. p. 49. f.

Praeter emanantem mundum statuebantur tres alii, *creatus* (בריאה) *formatus* (יצירה) et *fructus* (עשיה) ¹⁰⁶, quorum quisque ita cum alio cohaereat, ut, quidquid in fructo aut formato mundo fieri debeat, ante praeformari dicatur in creato mundo aut emanante.

Id vero systema, quantopere nocuerit arti medicae, quum et secundo et decimo sexto saeculo cum ea iungeretur, Cl. Praefes alibi iam uberius exposuit ¹⁰⁷.

§. 33.

Atrox rerum conversio, quae cum excidio urbis pristinam gentis gloriam delevit, atra quasi caligine omnes immerisit scientias. Cautum autem eo tempore est, ne leges variae, traditiones, commenta doctorum, ore propagata, in tanto fortunae publicae naufragio interciderent. Hinc ELISAEVS Galilaeus et IUDAS sanctus (יהודה הקדוש),

¹⁰⁶) Iezirah, ed. RITTANGEL. p. 162.

¹⁰⁷) SPRENGELS. Gesch. der Arzneyk. Th. II. S. 134. Th. III. S. 260. f.

Antonino Pio Imperatore, omnes illas traditiones et doctorum praecepta in unum corpus congefserunt, quod *Mischnab* dicebatur. A quo deinceps tempore eruditi scholarum Syriacarum antifites illud opus commentariis ampliffimis illustrarunt, quibus *Gemarae Hierosolymitanae* nomen, IOHANANE praecipuis collectore (saec. III.). *Babylonicam* autem *Gemaram* saec. V. composuerunt AS CHE et IO SE: quae utraque Gemara cum Mischnah iunctum, *Talmud* dictum opus constituit. Illi vero doctores, qui ante Mischnam editam Tannaim, et ab hoc tempore ad Babylonicae usque Gemarae additionem Ammoraim vocabantur, ut omnis suae doctrinae, sacrae et civilis documenta, ita et medicae, ubertim inferuerunt.

§. 34.

Mirandum autem omnino est, utut fabulosa sunt et superstitiosa plurima commenta, varia tamen in Talmudibus tradi, quae optimam corporis humani cognitionem, ex ipsa dissectione ortam, saniozem de morbis

doctrinam et rationalem curandi methodum produunt. Arbitror autem, traditiones eiusmodi ab Alexandrinis Iudaeis potissimum propagatas fuisse, quibus contigerat cum philosophis et medicis Graecis, Alexandriae degentibus, versari ac ab ipsis erudiri. Notum enim est, eo tempore, quo Iudaei Alexandriae liberaliter exciperentur (§. 24.), anatomiae studium maxime ibi viguisse, ac fectas plurimas exortas fuisse, quae tum experientia duce, tum ratione, medicinam colere satagerent.

§. 35.

Ut pauca tantummodo excerpta oculis lectorum subiciamus ¹⁰⁸), Cleopatra regnante mulier quadragesimo die post conceptionem dicitur ad supplicium tracta fuisse, in cuius utero dissecto foetum perfectum deprehenderint medici ¹⁰⁹). Rabbi ISMAËLIS discipuli in scorti sectione traduntur membra cor-

¹⁰⁸) Plura concessit w. GINZBURGER in diff. de medicina ex Talmudicis; G. G. RICHTER opusc. vol. I. p. 142. 159.

¹⁰⁹) Tr. Niddah, fol. 30. 2.

corporis 252 reperisse, inter quae nymphae, labia et muscoli clitoridis numerantur ¹¹⁰). Tres aliquando renes, aliquando duo intestina recta in cadaveribus reperiri ¹¹¹). Medullae spinalis initium circa foramen magnum ossis occipitis, finem in cauda equina sic determinant, ut huius distributas propagines *אנגיבלעז* peculiari prosequantur ¹¹²).

§. 36.

In sanguine quaerentes morborum pleurorumque causam, adhaerere videntur pristinae scholae dogmaticae, quae a PRAXAGORA Coo originem duxit ¹¹³). Inter plures

ob-

110) Bechoroth, fol. 45, 1. Dissentiunt in tract. מדרות, c. I. §. 8. (Milchnah, ed. SURENHUS. P. VI. p. 149.) ubi 248 membra, ut 30 in vola pedis, totidem in vola manus, 10 in talo, quinque in genu, sex in apertura cordis, quinque in foraminibus illius statuunt.

111) Chulin, fol. 55, 2. 58, 2.

112) Chulin, fol. 43, 2.

113) Bava bathra, fol. 28, 2. — SPRENGELS Gesch. der Arzneyk. Th. I. S. 306

observationes egregias, quae fabulis superstitiosis intertextae sunt, commemorare tantummodo licet, luxationem femoris a laxitate ligamenti ¹¹⁴), claudicationem ex ulcere medullae spinalis ¹¹⁵), et ulcus uteri ¹¹⁶).

Plurimorum morborum praesidium credunt vinum esse, quo deficiente, cetera demum medicamenta adhibere fas sit. Id ex ASCLEPIADIS schola hausisse iure suo autumat GINZBURGERUS ¹¹⁷), qui, ut austeriori veterum medicinae novam acquireret gratiam, indulgentior in aegros, laxavit vincula, quae vini aliarumque vitae deliciarum usum paullo severius refringerent. Quid? quod ipsam manum variis morbis admovere imperent, maxime ἀργίρω ano ¹¹⁸).

§. 37.

¹¹⁴) Sabbath, fol. 53.

¹¹⁵) Chulin, fol. 51, I.

¹¹⁶) Niddah, fol. 22, 2.

¹¹⁷) L. c. p. 154.

¹¹⁸) Sabbath, fol. 134, I.

vulgaris, ante Hilleli tempora tantummodo in terra Canaan institui debebat, postmodum vero et in aliis academiis ¹²¹).

§. 38.

In iis scholis tota doctrinae ratio completebatur explicationes sacrorum librorum, legumque et traditionum, quas doctores priores promulgaverant. Cum hoc autem studio Kabbala maxime iungebatur, cuius ope mysticum sacrarum literarum sensum investigare ac ipsa prodigia perpetrare fategerunt. Hac scientia imbuti morbis omnibus curandis pares habebantur: ut inde explicari possit, cur odio prosequuti fuerint medicos, vulgari scientia imbutos, cur ad Gehennam eos damnaverint, neque habitare in urbe voverint, cuius praefectus fuerit medicus ¹²²). Psalmorum enim verbis potius aut angelorum nominibus morbos fugare studuerunt. Dialecticae praeterea artis usus adeo invaluit apud adfectas scholarum Babylonicarum, ut

121) URSIN. l. c. col. 891.

122) URSIN. l. c. col. 1009.

proverbio etiam acerrima disputandi ratio
apud eos vulgaris veniret ¹²³⁾

§. 39.

Ex his vero scholis qualiscunque scientiae lux affulfit Arabibus, quum literas amare coepissent. Iudaei enim doctores, quibus exoticarum linguarum usus prohibitus ibi non erat, et Graecos et Syros philosophos medicosque Arabice interpretabantur, ut eo modo Arabes paullo melius Graecorum doctrinam cognoscere possent. Ita MASERD-SCHAWAIHUS Dschaldschalis filius, interpres inter Arabes omnium primus, natione Iudaeus, et e Bafra, Sorae vicina, natus fuit ¹²⁴⁾. Is AHARONIS Alexandrini pandectas medicas e Syriaco idiomate in Arabicum transtulit: sequuti autem ipsum plures Christiani sunt ex familia Ebaditarum, quorum historiam videtis apud SPRENGELIUM ¹²⁵⁾.

Ulte-

123) *Ib.* col. 982.

124) ABULFARAG, *hist. dynast.* p. 198. ed. Pocock.

125) *Gesch. der Arzneyk.* Th. II. S. 260. 261.

olus. Ulteriore[m] vero artis medicæ inter
Iudæos historiam, alio tempore signandam
et enumerandam fuscipiemus, quum medio
aevo plura adhuc occurrant eius documenta,
quæ, quanta fuerit et Christianorum fides in
medicinam Ebraeorum, ostendunt¹²⁶).

126) e. g. MARTÈNE collect. ampliff. vol. IV.
p. 925. vol. VII. p. 116.

T H E S E S.

I.

Quae alvum movent, ficescentibus va-
riolis iccirco commoda esse mihi haud vi-
dentur, quod alvum tantummodo ducant, sed
quod cutis irritamento aliud substituant.

II.

Sudores, urinas, et si quid aliud salu-
briter excernitur, id potius crifeos, quae
jam contigit, signum, quam crisin ipsam, esse
arbitror.

III.

Causam epilepsiae verminosae proxi-
mam, ut dicunt, a vermibus ipsis praeberi,
nego.

IV.

IV.

Dum morbus omnis finitus est, remediis, quae sanitatem firmant, fere non egemus.

V.

Id, quod per spiracula cutis naturaliter secedit, catarrhos, dum forte regressum est, nequaquam ciere, exploratum fere habeo.

VI.

Curatio, quae a symptomatibus petitur, summi saepius momenti instar habet.

VII.

Opio praestantius cardiacum in rerum natura vix aliud existit.

VIII.

Anatomia iusto subtilior esse nequit.

A
MONSIEUR MEYER LÉVIN,
LICENTIÉ EN MÉDECINE,
PAR
SON AMI D'EMDEN
ÉTUDIANT EN MÉDECINE.

C'est, mon cher ami, au moment d'une séparation dont on ne prévoit pas le terme, que les sentimens de l'ame semblent se réveiller avec une nouvelle force, et porter au coeur ces sensations tout-à-la fois poignantes et délicieuses qui n'appartiennent qu'à l'amitié la plus pure et la plus vraie. Tu connais sans doute trop toute l'affection qui m'unit à toi, pour douter un seul instant de la situation où se trouve aujourd'hui mon ame. Crois, que je ne me consolerais jamais de ton départ, si la raison, si l'amitié elle-même n'imposait silence à ma douleur; oui, mon cher, c'est par le vif intérêt qui m'attache à ton
bon-

bonheur, c'est par la part que je prends à tes succès, que, loin de me plaindre, je dois remercier le destin qui t'arrache de mes bras; mais, s'il faut nous soumettre au sort, sachons au moins en modérer l'amertume; en resserrant de nouveau les liens qui nous attachent l'un à l'autre; reçois donc au nom de l'amitié ce faible témoignage des sentimens que mon coeur te réitère; et sois bien sûr, que l'absence, loin d'y porter la moindre atteinte, ne peut que leur prêter une nouvelle vivacité.

Puisse le ciel, sensible aux vœux que je lui adresse pour toi, t'accorder les plus brillans succès dans une carrière dont tu t'es si glorieusement ouvert l'entrée; Puisse-t-il dans tout le cours de ta vie te rendre aussi heureux que tu le mérites, et me mettre à même un jour de te donner des preuves plus efficaces des sentimens que je te réitère et avec lesquels je ne cesserai jamais d'être

Halle ce 19 Nov. 1798.

ton plus sincère ami
D' EMDEN.

Handwritten note on the right edge of the page:
Puisse le ciel, sensible aux vœux que je lui adresse pour toi, t'accorder les plus brillans succès dans une carrière dont tu t'es si glorieusement ouvert l'entrée; Puisse-t-il dans tout le cours de ta vie te rendre aussi heureux que tu le mérites, et me mettre à même un jour de te donner des preuves plus efficaces des sentimens que je te réitère et avec lesquels je ne cesserai jamais d'être

Halle, Diss., 1795/1800

ULB Halle
001 938 460

3

56.

vel 18

1748

74

ANALECTA HISTORICA
AD
MEDICINAM EBRAEORVM.

— o — *Sankt Pauli,*

v T, *2. 11. 1890.*
CONSENSV FACVLTATIS MEDICAE

HALENSIS,
GRADVM DOCTORIS MEDICI
LEGITIME ACQVIRAT,
PRAESIDE

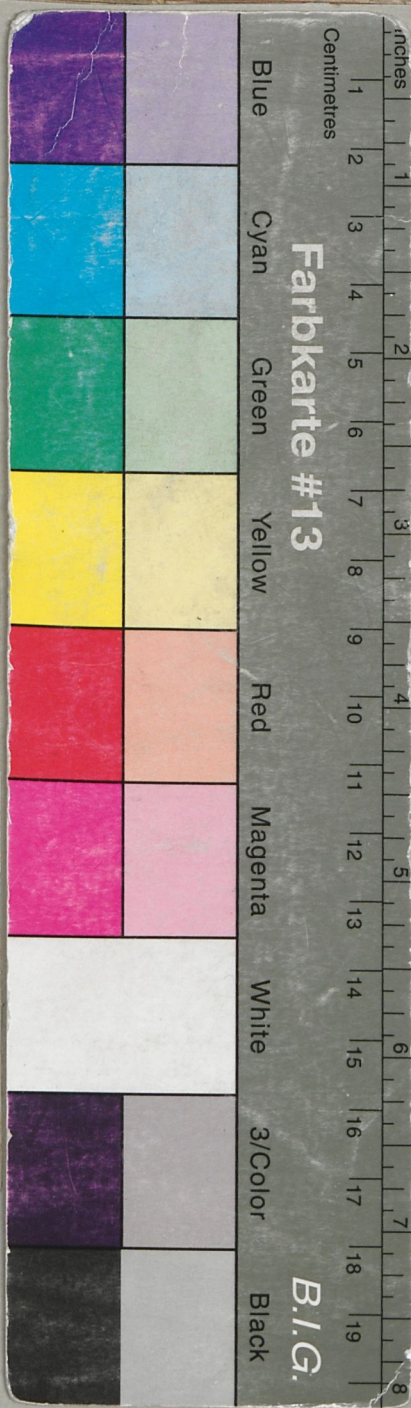
CVRTIO SPRENGELIO,

MEDICINAE DOCTORE,
PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO
MEDICINAE ET BOTANICES;
ADSESSORE FACVLTATIS MEDICAE;
PRAEFECTO HORTI BOTANICI ACADEMICI;
DIRECTORE SOCIETATIS SYDENHAMIANAE;
ACADEMIAE IMPERIALIS NATVRAE
CVRIOSORVM, ET SOCIETATIS
NATVRAE CVRIOSORVM HALENSIS SODALI;
SOCIETATIS MEDICORVM ET CHIRVRGBORVM
HELVETICAE
MEMBRO HONORIS CAVSSA NOMINATO;
SOCIETATI SCIENTIARVM GÖTTINGENSI
LITERARVM COMMERCIO CONIVNCTO,

DIE XIX. NOV. MDCCXCVIII.

DEFENDET
MEYERVS LEVIN,
ANHALTINVS.

HALAE,
FORMIS IO. CHRIST. HENDELII.

Farbkarte #13

Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

B.I.G.

